

Το ιστορικό της Έκδοσης του Παρακλητικού Κανόνα στο Θείο και Προσκυνούμεο, Πανάγιο και Παράκλητο Πνεύμα του Αγ.Μαξίμου του Γραικού.

[Άγιοι - Πατέρες - Γέροντες / Αγ. Μάξιμος ο Γραικός / Άγιοι - Πατέρες - Γέροντες / Ορθόδοξη πίστη](#)

Του πρωτοπρεσβυτέρου Δημητρίου Αθανασίου

Με την έκδοση του Παρακλητικού Κανόνα στο Άγιο Πνεύμα, στην ελληνική υμνογραφική γλώσσα, κλείνει η ενότητα που αφορά την έκδοση των υμνογραφικών έργων του Αγίου Μαξίμου του Γραικού.

Μια προσπάθεια, που είχε ξεκινήσει πριν αρκετά χρόνια ο μακαριστός Αρτινός ιστορικός και ερευνητής Κώστας Τσιλιγιάννης.

Υπενθυμίζουμε ότι ο Άγιος Μάξιμος ο Γραικός συνέθεσε τα εξής υμνογραφικά ποιήματα:

Παρακλητικό Κανόνα στον Τίμιο Πρόδρομο.

Ακολουθία στον Άγιο Έρασμο.

Παρακλητικό Κανόνα στο Θείο και Προσκυνούμενο, Πανάγιο και Παράκλητο Πνεύμα.

Η συγκεκριμένη όμως έκδοση του Παρακλητικού Κανόνα είναι ΜΟΝΑΔΙΚΗ και ως εκ τούτου ΙΣΤΟΡΙΚΗ για τους παρακάτω λόγους.

Α. Είναι ο μοναδικός Παρακλητικός Κανόνας προς το Πανάγιο Πνεύμα, που υπάρχει στην Εκκλησιαστική υμνογραφία. Ο Άγιος Μάξιμος ο Γραικός είναι ο πρώτος που συνέθεσε, ως μοναχός στην Μονή Βατοπαιδίου, Παρακλητικό Κανόνα στον Τίμιο Πρόδρομο, αλλά και ο πρώτος που συνέθεσε παρακλητικό κανόνα στο Πανάγιο Πνεύμα, ως έγκλειστος στη Μονή Βολοκολάμσκ.

Β. Το υμνογραφικό κείμενο δίνεται για πρώτη φορά στο Χριστεπώνυμο πλήρωμα στην ελληνική ορθόδοξη υμνογραφική γλώσσα, για προσευχητική χρήση, μετά από 462 χρόνια από την σύνθεσή του στη ρωσσοσλαβονική.

Γ. Περιλαμβάνει θεολογικό και φιλολογικό σχολιασμό του Κανόνα.

Δ. Έχει τον Παρακλητικό Κανόνα σε δύο μορφές. Μία σε ήχο δ και μία σε ήχο πλάγιο δ, του στυλ της μικρής παράκλησης, για να είναι πιο προσιτό το κείμενο στο χριστεπώνυμο πλήρωμα. Έτσι δημιουργήθηκαν και παρουσιάζονται και νέα τροπάρια στον Άγιο Μάξιμο.

Ε. Για πρώτη φορά δημοσιεύονται Χαιρετισμοί στον Άγιο Μάξιμο τον Γραικό.

Οι δυσκολίες που αντιμετωπίσαμε στην Έκδοση και η αντιμετώπισή τους.

Η προσπάθεια έκδοσης του Κανόνα ξεκίνησε στα τέλη του 2012.

Οι κυριότερες δυσκολίες που αντιμετωπίσαμε ήταν.

Α. Η εύρεση εξειδικευμένου μεταφραστικού Κέντρου, για τη μετάφραση του

κειμένου από τη ρωσσολαβονική γλώσσα, στην νεοελληνική γλώσσα.

Β. Η εύρεση υμνογράφου, ο οποίος θα αποδεχόταν τη σύνθεση υμνογραφικού κειμένου με βάση τη μετάφραση του Κανόνα.

Γ. Ο έλεγχος των κειμένων (νεοελληνικού και υμνογραφικού κειμένου).

Αφήσαμε τα θέματα αυτά στις πρεσβείες και στην Πρόνοια του Αγίου, του οποίου η παρουσία ήταν εμφανέστατη σε όλη μας την προσπάθεια, ιδιαίτερα δε από το Μάρτιο του 2014 μέχρι την έκδοση του Κανόνα (Αύγουστος 2014).

Το πρόβλημα της εύρεσης εξειδικευμένου μεταφραστικού Κέντρου λύθηκε σχετικά νωρίς. Έτσι το Φεβρουάριο του 2013 είχαμε στα χέρια μας τη μετάφραση του Κανόνα από τη ρωσσολαβονική γλώσσα στην νεοελληνική. Δημοσιεύτηκε δε στο ιστολόγιο -ΘΗΣΑΥΡΟΣ ΓΝΩΣΕΩΝ ΚΑΙ ΕΥΣΕΒΕΙΑΣ - για πρώτη φορά θεολογικός σχολιασμός του Κανόνα.

Παράλληλα άρχισε και η έρευνά μας για υμνογράφο. Στη διάρκεια αυτής της προσπάθειας μάς υποδείχτηκε να γίνει ο έλεγχος της μετάφρασης. Έτσι, «προνοία» του Οσίου Μαξίμου και «προτάσει» υμνογράφου της των Αλεξανδρέων Εκκλησίας, ήρθαμε σε επαφή με τον Μητροπολίτη Κυρήνης κ.κ.Αθανάσιο, Έξαρχο του Πατριαρχείου Αλεξανδρείας στη Μόσχα. Ο συγκεκριμένος Μητροπολίτης, με ειδικές σπουδές στη Βυζαντινή υμνογραφία και ποίηση, έχει ιδιαίτερη ευλάβεια στον Άγιο Μάξιμο το Γραικό και αποδέχτηκε με μεγάλη χαρά και προθυμία τον έλεγχο της μετάφρασης. Αυτό έγινε σε συνεργασία του Σεβασμιότατου με ελληνιστές Ρώσους καθηγητές. Έτσι τελικά το καλοκαίρι του 2013 περιήλθε στα χέρια μας, μετά από το σχετικό έλεγχο, το μεταφρασμένο κείμενο. Οπότε έπρεπε να βρεθεί ο υμνογράφος εκείνος που θα αναλάμβανε την μεταφορά του Κανόνα από τη νεοελληνική στην Ορθόδοξη υμνογραφική γλώσσα.

Αυτό όμως το γεγονός, δημιουργούσε δυσκολίες πολλές στους υμνογράφους, γιατί τους έβαζε όρια και περιορισμούς. Έπρεπε να μεταφέρουν υμνογραφικά τη θεολογική γλώσσα και να αποδώσουν τις σκέψεις και τα συναισθήματα ενός Αγίου της Εκκλησίας μας.

Η επιλογή του υμνογράφου

Τον καθηγητή και υμνογράφο κ.Αντώνιο Μάρκου τον γνωρίζαμε από τις δραστηριότητες του Αγιολογικού Κέντρου «Όσιος Συμεών ο Μεταφραστής». Ιδιαίτερα γνωρίζαμε τη συγγραφική και υμνογραφική δραστηριότητα του κ.Καθηγητή για τους Ρώσους Αγίους, τις θαυματουργικές εικόνες της Θεοτόκου στη Ρωσία κ.α. Επίσης η ενασχόλησή μας με τους Ηπειρώτες νεομάρτυρες μάς

έφερε σε επαφή με τον άγνωστο νεομάρτυρα Άγιο Νικόλαο τον εξ Ιωαννίνων, ο οποίος μαρτύρησε στη Σόφια και του οποίου την ακολουθία συνέθεσε ο κ. Α. Μάρκου. (Συμπεριλαμβάνεται δε η συγκεκριμένη ακολουθία στην εκδοθείσα διπλωματική εργασία του Αρχιμ. του Οικουμενικού θρόνου π. Θωμά Ανδρέου, με τίτλο ΝΕΟΜΑΡΤΥΡΕΣ ΤΗΣ ΒΟΥΛΓΑΡΙΑΣ. Ο Πανοσιολογιότατος συγγραφέας αφιερώνει την εργασία του στον Παναγιότατο Οικουμενικό Πατριάρχη κ. Βαρθολομαίο και εκείνος επιδαψιλεύει τις ευχές του προς το συγγραφέα διά δύο Πατριαρχικών Γραμμάτων, τα οποία δημοσιεύονται εισαγωγικά).

Βρισκόμαστε στον Μάρτιο του 2014. Η μέχρι τότε έρευνα για υμνογράφο ήταν άκαρπη. Τα υμνογραφικά κείμενα του κ. Καθηγητή προς την Παναγία και ιδιαίτερα ο Παρακλητικό Κανόνας της Παναγίας του Καζάν, τον οποίο διαβάζαμε εκείνο τον καιρό, μας οδήγησαν στην απόφαση να προτείνουμε την ανάθεση της εργασίας μεταφοράς του κανόνα από τη νεοελληνική γλώσσα στην Ορθόδοξη υμνογραφική, στο συγκεκριμένο υμνογράφο. Ο κ. καθηγητής αποδέχτηκε με μεγάλη χαρά την πρότασή μας και έτσι ξεκίνησε η νέα φάση της εργασίας, που ήταν και η πιο δύσκολη, λόγω της πρωτοτυπίας του εγχειρήματος.

Όμως, η Θεομητορική μεσιτεία και προστασία της Παναγίας του Καζάν καθώς και η πρόνοια του Αγίου διέλυσαν κάθε εμπόδιο και κάθε δυσκολία που παρουσιαζόταν. Έτσι ο κ. Καθηγητής μάς παρέδωσε τον Μάιο του 2014 ολοκληρωμένο το έργο σε δύο κανόνες. Ένα στον τέταρτο ήχο και ένα στον πλάγιο δ.

Μικρό δείγμα εργασίας του υμνογράφου δημοσιεύουμε στη συνέχεια

Ρωσικό Πρότυπο. Αυτός, που με το μάννα έθρεψε τον Ισραήλ στην έρημο παλιά και τη ψυχή μου, Δέσποτα, γέμισε με το Πνεύμα το Πανάγιο, για να Σε υπηρετώ θεάρεστα πάντοτε.

Τροπάρια. Ήχος πλ. δ'. Ὑγράν διοδεύσας.

Ὁ θρέψας τῷ μάννα τόν Ἰσραήλ,* ἐν ἐρήμῳ πάλαι,* Σύ νῦν πλήρωσον τήν ἐμήν* ψυχήν, Δέσποτα, Πνεύματος Ἁγίου,* ἴν' εὐαρέστως θεραπεύω Σοι πάντοτε.

Ρωσικό πρότυπο.

Την σωτηρία μου από τα καταστροφικά πάθη και πνεύματα που συνεχώς βασανίζουν την ψυχή μου σε Σένα, παμμακάριστε Παράκλητε, σαν Θεό επαφίω.

Δόξα Σοι, ὁ Θεός ἡμῶν, δόξα Σοι.

Νενίκημαι, Παράκλητε Ἄγαθέ,* ὑπὸ τῶν πνευμάτων* καὶ παθῶν τῶν ὀδυνηρῶν,* ἄτινα κολάζουσι ψυχὴν μου·* ἢ σωτηρία μου ὁ Θεός, Σοὶ ἀφήμι.

Ρωσικό πρότυπο.

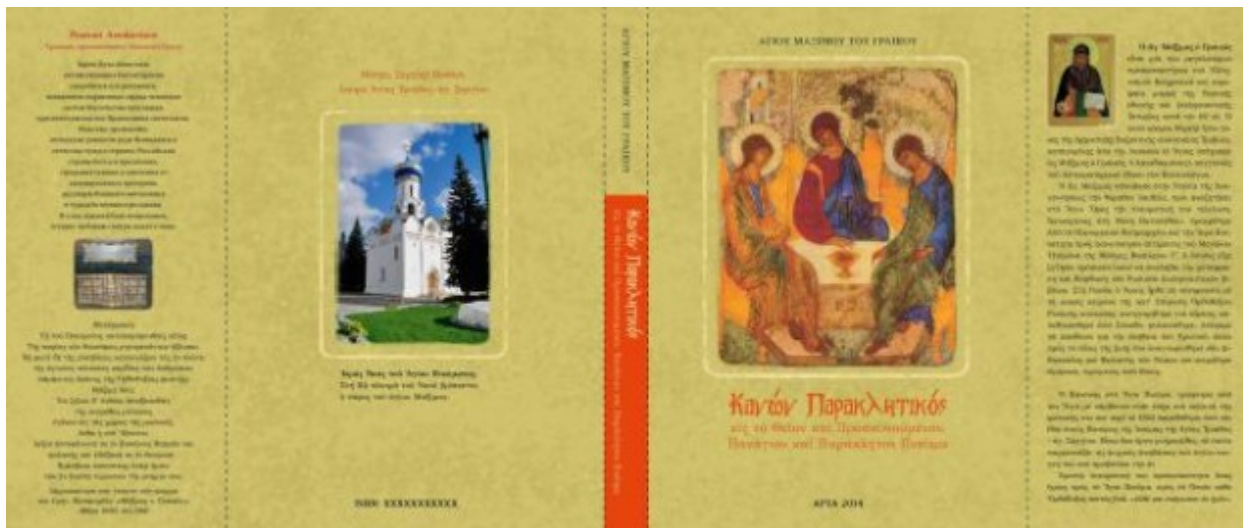
Από τη δίνη των κάθε είδους άνομων λογισμών σκοτισμένος πικρά, Σε παρακαλώ να με απαλλάξεις από τη θέληση της καταστροφικής αυτής ασθένειας.

Δόξα Σοι, ὁ Θεός ἡμῶν, δόξα Σοι.

Ἐσκότισμαι τῇ δίνη τῶν λογισμῶν* τῶν τῆς άνομίας* και νῦν πτῶμα κεῖμαι οἰκτρόν·* ὅθεν ἰκετεύω Σε ρυσθῆναι* τῆς άσθενείας αὐτῆς ἢ κατέχει με.

Ο έλεγχος των υμνογραφημάτων έγινε από το Σεβασμιότατο Μητροπολίτη Κυθήρων κ.κ.Σεραφεῖμ, που είναι και ο ίδιος υμνογράφος. Ο μουσικολογικός έλεγχος και οι αντίστοιχες διορθώσεις έγιναν από το Μουσικοδιδάσκαλο κ. Γ. Χρονόπουλο.

Και τέλος το εισαγωγικό σημείωμα, που αναφέρεται στο βίο και την πολιτεία του Οσίου Μαξίμου του Γραικού ανέλαβε, μετά από πρότασή μας ο Κ.Βλάσιος Σαββίδης, Ομότιμος καθηγητής του Ca.S.University της Σχολής Ἑλληνικῶν Σπουδῶν, της έδρας της Κλασσικής Φιλολογίας.

p_Athanasiou_ex11753 ΦΩΤΟ-page-001

Την έκδοση του βιβλίου ανέλαβε ο Εκδοτικός Οἶκος ΣΤΑΜΟΥΛΗ, που έχει και την αποκλειστική διάθεση των αντιτύπων.

Βιβλιοπωλεία: Αθήνα: Άβέρωφ 2, τ.κ. 10433, τηλ.: 2105238305, fax: 2105238959

Πειραιάς: Καραολή & Δημητρίου 87, τ.κ. 18534, τηλ.: 2104227504, fax: 2104227577

Email: info@stamoulis.gr

Έτσι ολοκληρώθηκε η προσπάθεια της Ά Έκδοσης του Παρακλητικού Κανόνα στο Θείο και Προσκυνούμενο, Πανάγιο και Παράκλητο Πνεύμα του Αγίου Μαξίμου του Γραικού.

Το βιβλίο κατοχυρώθηκε ISBN: 978-960-93-6214-6 στην Εθνική Βιβλιοθήκη και έχουν κατατεθεί αντίτυπα στα σπουδαστήρια Θεολογικών, Εκκλησιαστικών και Φιλολογικών σχολών.

Μία αξιοσημείωτη λεπτομέρεια.

Αρχικός μας σκοπός ήταν να συμπεριλάβουμε στο βιβλίο ολόκληρο το κείμενο στη Ρωσοσλαβονική γλώσσα. Η έρευνά μας έδειξε ότι το κείμενο αυτό βρίσκεται σε βιβλίο στην Ιερά Μονή Χιλανδαρίου στο Άγιο Όρος.

Την 29η Απριλίου 2014 υποβάλαμε στην Ιερά Μονή αίτηση με την οποία ζητούσαμε να μας παραχωρηθεί είτε σε φωτοτυπική είτε σε ηλεκτρονική μορφή το κείμενο του συγκεκριμένου Κανόνα, προκειμένου να εξασφαλίσουμε καλύτερη ανάλυση για να χρησιμοποιηθεί στην Έκδοση. Στις 26 Ιουνίου η Μονή μας ενημέρωσε ότι: «...το συγκεκριμένο κείμενο δεν υπάρχει στον κατάλογο της βιβλιοθήκης της Μονής. Ένα αντίγραφο του κειμένου (προσωπικό) υπήρχε σε κελί μοναχού Σ. (αναφέρεται το όνομά του) και αυτό κάηκε μαζί με το κελί του στη μεγάλη πυρκαγιά του 2004..»

Έτσι αναγκαστήκαμε να δημοσιεύσουμε μόνο ένα μικρό μέρος του Κανόνα, επειδή η μορφή του Κανόνα που είχαμε στα χέρια μας δεν εξασφάλιζε καλή ανάλυση για έκδοση ολόκληρου του κειμένου.

Ήδη όμως εξασφαλίσουμε από ρωσικές πηγές ολόκληρο τον Κανόνα σε ηλεκτρονική μορφή και θα χρησιμοποιηθεί σε μελλοντική έκδοση.

Εύχαϊς Μαξίμου θεράποντος Σῆς δόξης,*

δόξης οὐρανίου τοῖς δούλοις Σου παράσχου,*

Παράκλητε Άγαθέ· Πατρός τοῦ Προανάρχου,*

Υἱοῦ τε Συνανάρχου, ἐν ᾧ ἐπαναπαύει,*

Σύνθρονε, Ὅμοούσιε καὶ Ὁμόδοξε Θεότης

Κόπον τόν ἐλάχιστον δέχου ἀντί πταισμάτων*

λυτрон, Ἀγαθέ, τάλαινος Ἀντωνίου.*

Δημήτριον θύτην δέ, οἰκογενεῖς αὐτοῦ τε,*

σκέπε καὶ διάσωζε τῶν προσβολῶν Βελίαρ.*

οὗτος γάρ ἔσχεν φωτισμόν, τόν παρά Σοῦ, ποιῆσαι*

τήνδε τήν ἀνασύνθεσιν, Κανόνος πρός Σήν Χάριν.

Πρεσβείαις τοῦ ἐν Ἁγίοις Πατρός ἡμῶν Μαξίμου τοῦ Γραικοῦ,

Παράκλητε Ἀγαθέ, φώτισον ἡμᾶς τῷ φωτί Σου. Ἀμήν.

Πηγή: fdathanasiou.wordpress.com